

کنگره ملی

مدیریت و برنامه ریزی شهری نوین

National Congress of

innovative management and urban planning

فراخوان مقاله

ایران - تهران - دانشگاه تهران
۲ شهریور ماه ۱۳۹۶

رشد گردشگری و اثرات آن بر بازآفرینی اجتماعی و فرهنگی در مقاصد گردشگری شهری

موضوع مورد مطالعه (شهر چالوس)

سمیرا قاسم پور^۱

۱- کارشناسی ارشد مدیریت جهانگردی گرایش برنامه ریزی توسعه توریسم، دانشگاه مازیار رویان

Ghasempoursami۱۲۳@yahoo.com

چکیده

گردشگری از دیرباز با اشکال متنوع در جوامع بشری بر اساس انگیزه، اصل سفر و جابجایی، سیر تکاملی خود را طی کرده است. تحول اساسی در گردشگری را با انقلاب صنعتی که تحول شگرفی در زندگی و به خصوص حمل و نقل به وجود آورد، می توان شناخت. رشد گردشگری شهری یکی از روش های احیای مقصد، توسعه اجتماعی، اقتصادی و افزایش رفاه ساکنین مقصد است. رشد گردشگری شهری با ارتقای ابعاد کمی و کیفی با حداکثر بازده یکی از مهم ترین فعالیت های عمده مدیریت اجرایی شهرها است. وجود جاذبه های متنوع در شهرها چون اماکن تاریخی، فضاهای سبز، مراکز فرهنگی امکانات ورزشی، تسهیلات مهمان نوازی، مراکز خرید بازارها و ... جزء پارامترهای مهم شکل گیری گردشگری شهری می باشد. طرح های بازآفرینی سعی در استفاده از ظرفیت های موجود در مناطق فرسوده را دارند و بنابراین سعی دارند با بهره گیری از مشارکت گسترده عمومی با صرف کمترین بودجه، حیات اجتماعی و رونق اقتصادی را به بافت بازگردانند و سعی در احیاء شهر و نوازی آن در راستای مشارکت مردمی در عرصه های اجتماعی، اقتصادی، محیطی و کالبدی به منظور ارتقای کیفیت زندگی در شهر دارد. مهم ترین وجوه بازآفرینی شهری توجه به نقش فرهنگ و استفاده از ارزش های فرهنگی به عنوان منابعی برای توسعه و گسترش برای مردم می باشد. و از یک سو درک به مسائل فرهنگ و بعد فرهنگی جز مهم بازآفرینی شهری است. یکی از نشانه های استفاده از ابزار فرهنگ در بازآفرینی شهری و فرهنگی که به واقع به آن دلیل است که به تدریج فرهنگ و پروژه های فرهنگی و اجتماعی در بازآفرینی شهری اهمیت ویژه ای یافته اند.

شهرها به عنوان مقاصد های گردشگری دارای عملکرد چند منظوره هستند، از جمله عملکردهای برخی از شهرها، گردشگری است که نقش مهمی را در رشد و توسعه مقاصد بر عهده دارد. شهرهای مختلفی که به عنوان مقاصد گردشگری مورد توجه قرار می گیرند دارای ارزش یکسانی نیستند بلکه ارزش آنها به دلیل دارا بودن عوامل جذب کننده، دارای شدت و ضعف هایی می باشد که خلاقیت از جمله آنهاست. هدف اصلی ارائه چارچوبی برای بهبود رشد گردشگری از طریق بازآفرینی شهری، برای ساکنان و ارتقای آن با برنامه ریزی و اجرای درست رشد گردشگری جهت فراهم آوردن بسترهای لازم برای جذب ساکنان و گردشگران است. روش تحقیق در این مقاله روش میدانی و کتابخانه ای است و به صورت توصیفی است سعی دارد با استناد به تحقیق و پژوهش هایی که در این زمینه صورت گرفته به بررسی رشد گردشگری و اثرات آن بر بازآفرینی در مقاصد گردشگری شهری بپردازد. این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی بوده و ماهیت توصیفی- تحلیلی دارد و ضمن بهره گیری از منابع کتابخانه ای با مطالعه میدانی به رشد گردشگری و اثرات آن بر بازآفرینی شهری پرداخته شده است. اطلاعات تحقیق حاضر بر مبنای پرسشنامه توزیع شده میان گروه شهروندان اعم از مدیران شهرداری، اعضای شورای شهر، اساتید دانشگاه و عموم مردم منطقه بدست آمده است. و روایی با استفاده از متخصصان و پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ تایید شد. اطلاعات جمع آوری شده با نرم افزار آماری Spss و Smart PLS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. بر اساس ماهیت داده ها از

کنگره ملی

مدیریت و برنامه ریزی شهری نوین

National Congress of

innovative management and urban planning

فراخوان مقاله

ایران - تهران - دانشگاه تهران
۲ شهریور ماه ۱۳۹۶

آزمون های رگرسیون خطی، همبستگی، کولموگروف- اسمیرنوف استفاده شده است. بر اساس این پژوهش مشخص شد، که رشد گردشگری شهری بر بازآفرینی شهر چالوس تاثیر گذار است و نشان می دهد توجه به مولفه های رشد گردشگری شهری موجب اثرگذاری بر بازآفرینی شهری شهر چالوس خواهد شد.

واژگان کلیدی:

گردشگری، گردشگری شهری، بازآفرینی، بازآفرینی شهری، مقاصد گردشگری، شهر چالوس

مقدمه

اعتقاد عمومی اکثر پژوهشگران بر این است که گردشگری شهری می تواند بخش مهمی از اقتصاد یک شهر باشد و به رفاه و فراغت کل شهر کمک کند. با این حال، انتخاب مقاصد گردشگری شهری توسط گردشگران تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار دارد که هر کدام به صورت مستقیم و غیر مستقیم گردشگران را در انتخاب مقصد گردشگری هدایت می کند (زاکار^۱، ۲۰۰۷). شهرها به عنوان مقاصد گردشگری دارای عملکرد چند منظوره هستند، آن ها به عنوان دروازه ی ورودی هستند، علاوه بر این شهرها فقط مقصدهایی را که در آن ها با فعالیت های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کنار هم جمع می شوند، نمی باشد؛ بلکه نقش مهمی را به عنوان مراکز فعالیت گردشگری بر عهده دارند، گردشگران مقاصد مختلفی را جهت گذران فراغت و بازدید انتخاب می کنند. این مقاصد شامل مناطق سکونتگاهی و غیر مسکونی می گردند (رهنمایی، ۱۳۸۶).

گسترش رشد گردشگری علاوه بر نقش و تاثیر آن در ابراز هویت ملی و ایجاد امنیت اجتماعی، موجب ارتقای ابعاد وسیع اقتصادی از جمله ایجاد فرصت های شغلی، درآمدزایی، کاهش فقر و گسترش عدالت اجتماعی و رفاه در جامعه می شود و توسعه رشد گردشگری مقدمه ای برای توسعه سرمایه گذاری دیگر بخش های اقتصادی است که لازمه ی آن حضور در زنجیره جهانی گردشگری و نظام های بزرگ سامان یافته است. امروزه گسترش فضاهای باز جمعی و ایجاد مراکز فراغتی به ویژه فضاهای گردشگری به یکی از اهداف برنامه ریزی فراغت تبدیل شده است که علاوه بر تامین اهداف اقتصادی و زیست محیطی، نقش مؤثری در تعادل بخشی به گذراندن فراغت و تأمین سلامت جسمی و روانی مردم دارد. در برنامه ریزی رشد گردشگری توجه صرف به جاذبه ها و آماده سازی آنها برای ارائه به گردشگران است که بخشی از برنامه ریزی را در بر می گیرد (نوبخت و پیروز، ۱۳۸۷ و پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۵). بازآفرینی در طی روند مربوط به از نو فعال شدن صورت می پذیرد. در این اقدام، محیط فیزیکی و ساختار اجتماعی اقتصادی فضاهای شهری، از طریق توانمندسازی محیطی احیا می شوند. بازآفرینی خلق فضاهای جدید با حفظ ویژگی های اصلی فضای قدیم است و هدف، حفظ ویژگی های ارزشی، خلق ویژگی های جدی و متناسب با نیاز روز و تعریف مجدد ارزش های گذشته برای پاسخ گویی به نیازهای معاصر می باشد. بازآفرینی، نگرشی هماهنگ و گسترده و اقدامی است که به حل مسائل و مشکلات شهری منجر می شود و در پی ایجاد وضعیتی پایدار در اقتصاد، کالبد، اجتماع و محیط است. هدف اصلی در روند بازآفرینی، افزایش کیفیت زندگی اجتماع محلی و تضمین مشارکت آن ها در این روند است (حناچی، ۱۳۸۶ و آیکاک^۲، ۲۰۰۹).

گردشگری یکی از عوامل مؤثر در گسترش روابط بین ملت ها به شمار می رود و به منزله ایجاد کننده فرصت های شغلی در بخش اقتصادی و ایجاد تعاملات اجتماعی- فرهنگی مطرح می شود (پوراحمد و همکاران ۱۳۹۲). گردشگری شهری عبارت است از مسافرت به شهرها با انگیزه های مختلف بر اساس جذابیت های مختلف و امکانات تسهیلاتی که شهر دارد و در شخص

^۱ Zabkar

^۲ Aykac